

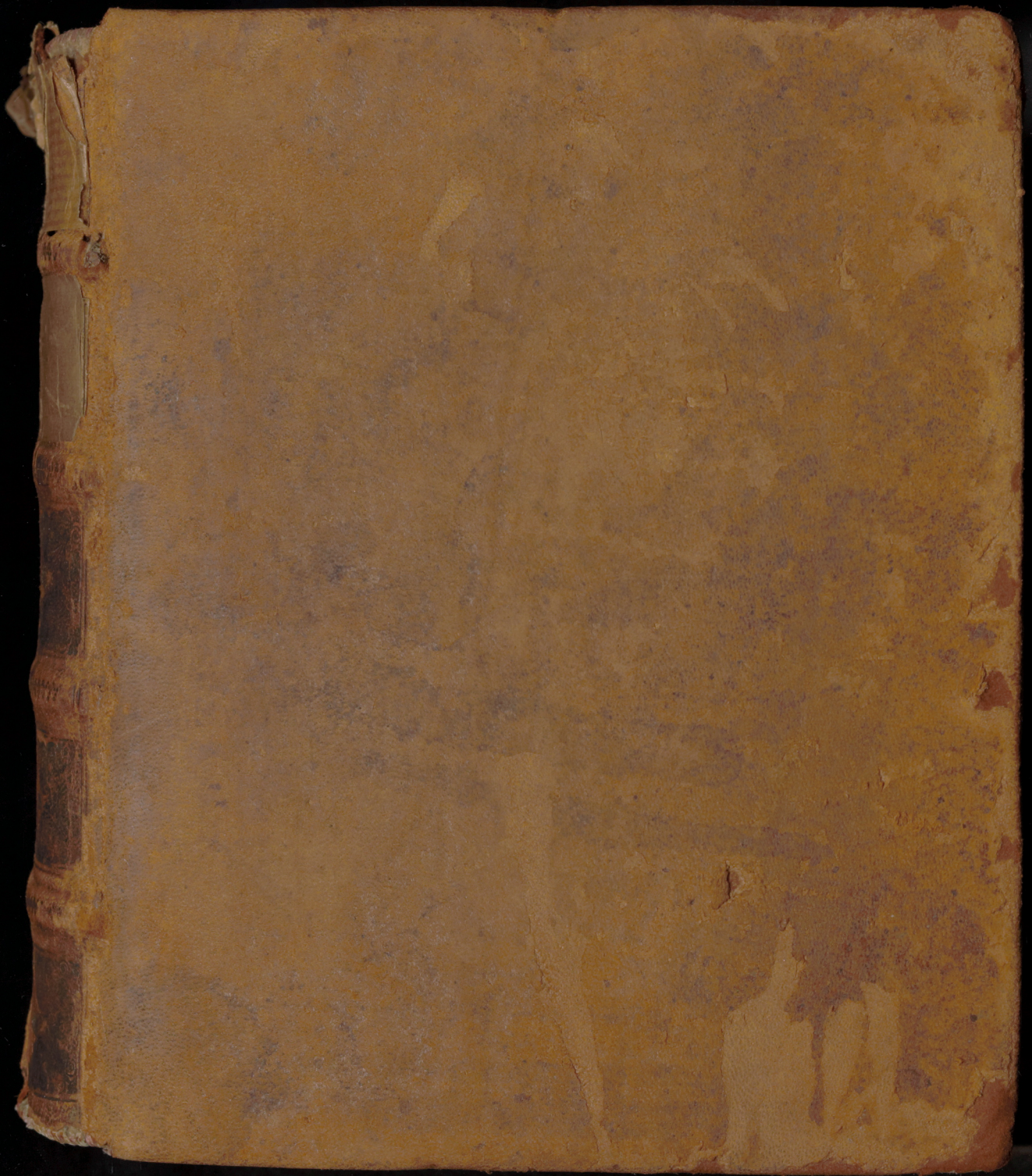
Dissertatio Theologica De Evangelio

Tubingæ: Typis Johannis Græzii, Anno M DCC IV

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn870184199>

Druck Freier Zugang

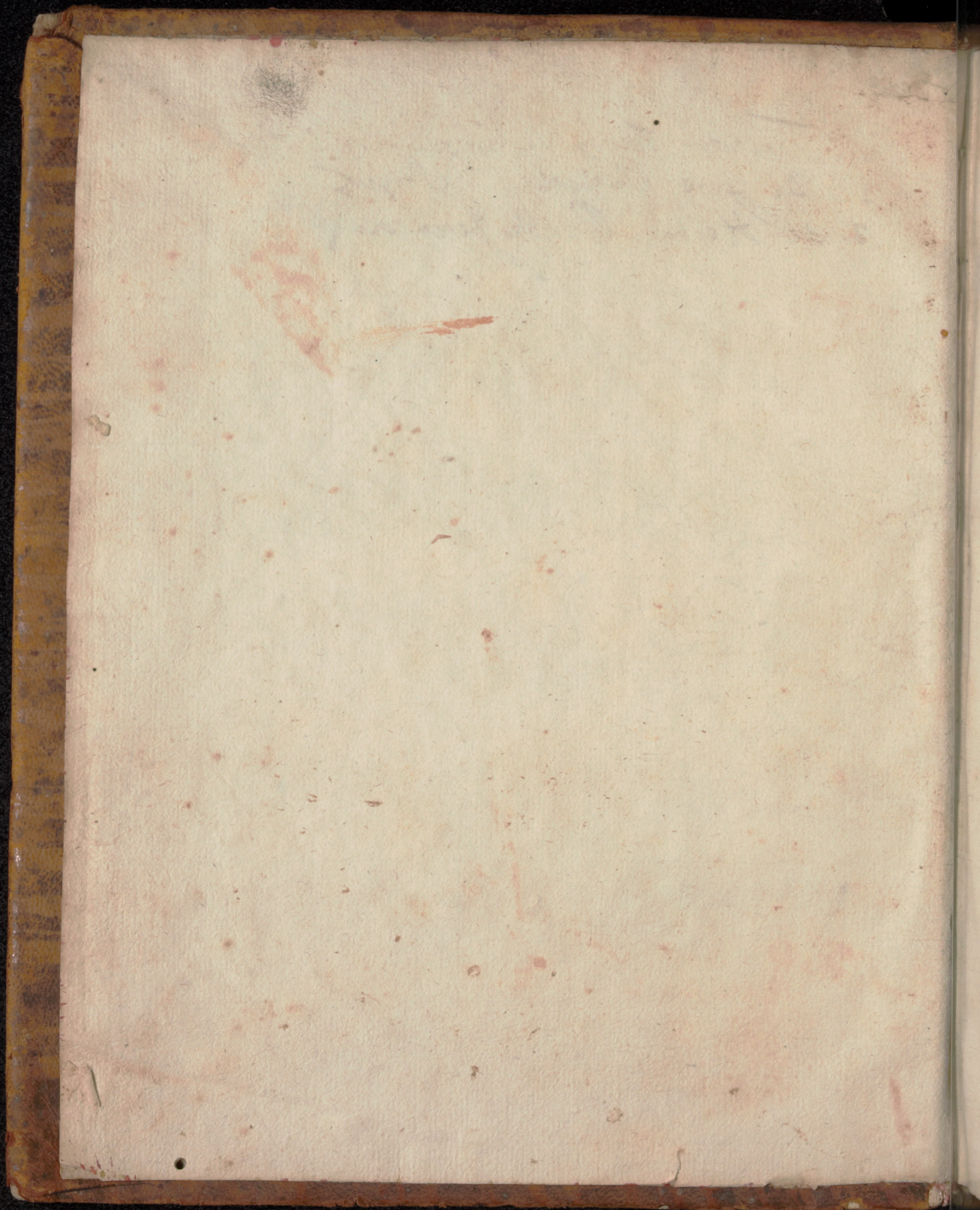

54.

Fa - 1092 (54.)

1. Tractatus Theolog. de Cræstinae D. Holzfur.
2. De Jure Sabbathi. Stryck.
3. De Herba Borith. Jeron. v.
- 4.

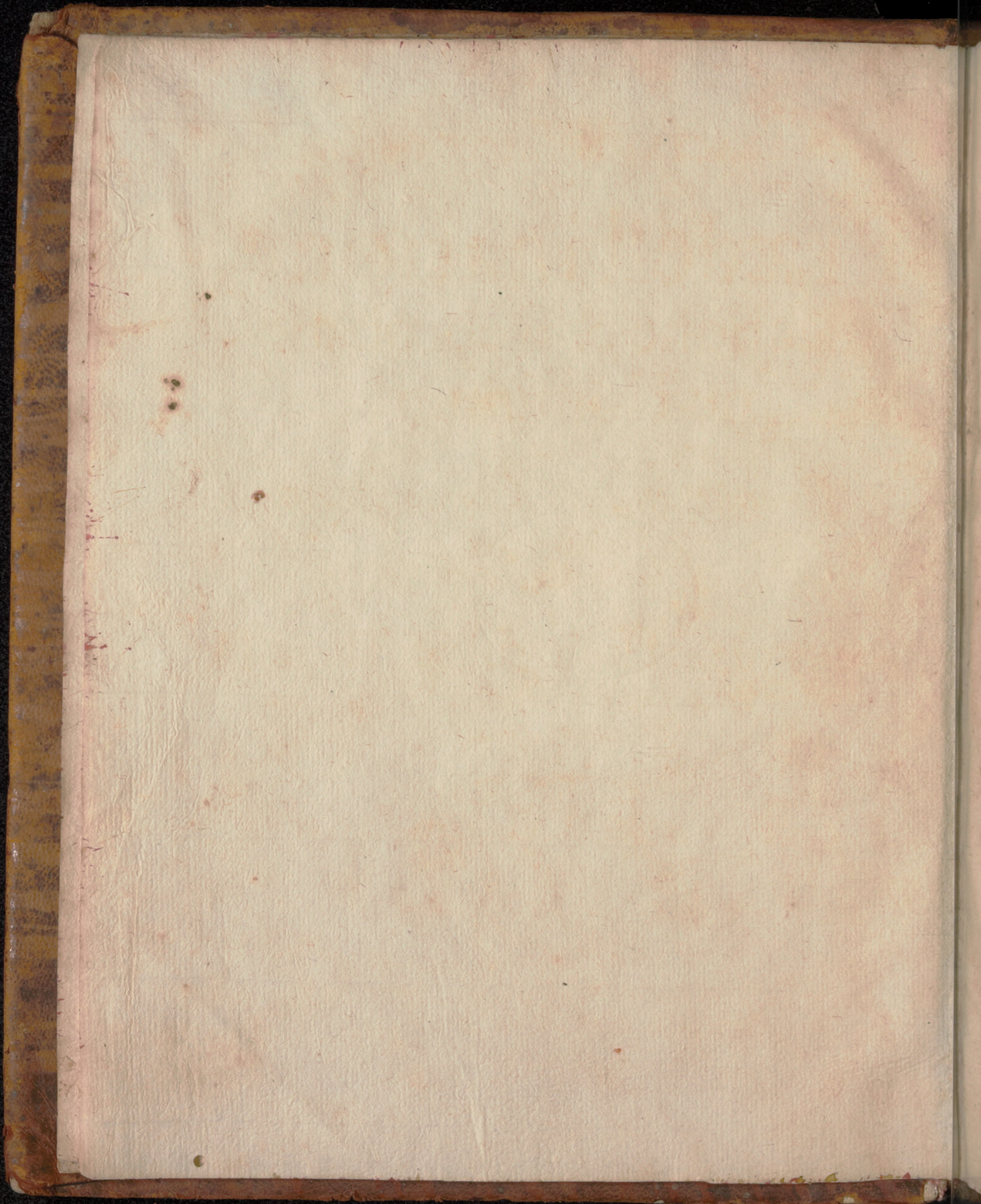
2.

37.

38.

6.

16.

DISSERTATIO THEOLOGICA ^{27.}
De
EVANGELIO,

Quam

Juvante DEO,

Et

PRÆSIDE

DN. JOH. CHRISTOPHORO
PF AFFIO,

S. Theol. Doct. ejusdemque Prof. Publ. ut &
Illust. Stipend. Superattendente,

*Preceptore ac Fautore suo omni obsequii cultu jugiter
observando,*

defendet

M. FRIDERICUS WILHELMUS SCHMIDT,
S. Theol. Studiosus & Sereniss. Stipend.

Ad dies 6 Novembr.

Loco Horisque consuetis.

TUBINGÆ,

Typis JOHANNIS GRÆZII,
Anno M DCC IV.

ILLUSTRIS CONSISTORII
DIRECTORI PERINCLUTO
PERILLUSTRI ET GENEROSISSIMO

DOMINO,
DN. JACOBO FRIDERICO à RÜHLE,
Sereniss. Würtemb. Duci à Secretioribus Statús Consiliis,

UT ET
ASSESSORIBUS GRAVISSIMIS

*VIRIS maxime Reverendis, Nobilissimo,
Amplissimis ac Excellentissimis*

DN. JOH. FRIDERICO HOCHSTETTERO,
SS. Theol. Doctori, Sereniss. Würtemb. Ducis Concionatori Aulico
Primario, Cœnobii item Herbrechtingensis Præposito Dignissimo.

DN. JOHANNI PHILIPPO DATT,
Jurisconsulto Celeberrimo, Sereniss. Würtemb. Duci à Consiliis
justitiæ, Senatusque & Fisci Ecclesiastici Advocato Dexterrimo.

DN. JOH. REINHARDO HEDINGERO,
SS. Theol. Doctori famigeratissimo & Concionatori Aulæ Wür-
temb. meritissimo.

DN. ERYCO WEISMANNO, Ecclesiæ
Cathedralis Stuttg. Antistiti, Cœnobii item Herren-Albenfis Ab-
bati Dignissimo.

*Dominis suis, Gratiōso, Promoteribus atque Patronis
omni obsequio & honore submissè colendis*

EXERCITIUM HOC ACADEMICUM
cum intensissimo omnis prosperitatis voto
offert ac dedicat

M. FRIDERICUS WILHELMUS SCHMIDT, S. Th. Stud.

Q. D. B. V.

THESIS I.

Um כשורר 2. Sam. IV. 10. XVIII. 20. 22. 25. red-
diderint LXXII. Ευαγγέλιον, vox inde & singu-
laris Ευαγγέλιον in Testamentum quoque No-
vum transmutata creditur, quæ propriè bonum
nuntium notat (1) non tantum vocale, uti qui-
busdam videtur Pontificiis, sed & scriptum; tam
literis enim, quàm voce quid vivâ significari po-
test. Marc. I. 1. dein (2) ἐπαγγελίαν Messia tam venturi Ebr. IV. 2.
quàm exhibitæ historiæ Rom. I. 1. seqq. maximè verò (3) sumitur vel
latè ac synecdochicè pro totâ Christi doctrinâ & legem & concio-
nem gratiæ involvente Marc. I. 14. 15. vel strictè ac propriè, Act. XIII.
32. Rom. I. 1. quando ipsi lex vel effectus legis opponitur Marc. I.
15. vel Christus cum beneficiis subjecti loco subjungitur, Jes. LXI.
1. vel objectum ejus lege contriti dicuntur Matth. XI. 5. vel effectus
ejus vita æterna dicitur Rom. I. 16. vel relatum fides appellatur
Marc. I. 15.

II.

Evangelium non est ipse Christus circumcissus, passus, mortuus
ac resuscitatus, ut Weigelianis visum, qui potius ejus objectum
Rom. I. 3. Coloss. I. 27. sed *est lata gratia divina à seculis abscondita*
annunciatio, quâ meritum Christi partaque eodem beneficia omnibus
utrimque Testamenti hominibus offeruntur, credentibusque actu effi-
caci conferuntur.

III.

Evangelium rationi incognitum Rom. XVI. 25. 26. I. Cor. II.
7. 10. Ephes. III. 5. 6. 9. 10. Coloss. I. 26. 27. ex solâ patet revela-
tione Dei Galat. I. 11. 12. qui causa ejus principalis Gen. III. 15.
A 2 XXII.

XXII. 16. 18. Pater Matth. XVI. 17. Joh. XIV. 24. Filius Marc. I. 14. Joh. I. 18. Spiritus S. Luc. I. 70. coll. 2. Pet. I. 21. Causæ verò ministeriales fuerunt Patriarchæ ac Prophetæ, Ebr. I. 1. Act. X. 43. I. Pet. I. 10. Johannes B. Luc. III. 18. Evangelistæ ac Apostoli Matth. X. 7. Marc. XVI. 15. Act. XIII. 32. Ephes. IV. 11. Ebr. II. 3. I. Pet. I. 12. Lutherus Apoc. XIV. 6, 7. quin & Angeli boni Luc. I. 11. seq. II. 10. nunquàm verò Angeli mali Marc. I. 24. 25. Act. XVI. 16. 17. 18. Dicitur Evangelium quidem *Λόγος ἑμφύλιος* Jac. I. 21. non tamen nominaliter, quasi naturâ insit, sed participialiter, quòd agro cordis humani ceu semen vivum per divos illos agricolas insitum. I. Cor. III. 6. fructus fert generosos. Luc. VIII. 8. 15.

IV.

Inter Causas Evangelii ministeriales maximè eminent *Evangelista* ab Evangelio vel literis consignato vel prædicato ita dicti. Præcipui & *ἡ τὸ πρῶτον ἀγία Φερὸν* fuerunt illi quatuor: *Matthæus, Marcus, Lucas & Johannes*, qui historiam dictorum factorumque Christi conscripserunt non tantum ut *ἀνίσταται*, sed & *παρεκκλητικῶς ἀναγινώσκουσιν ἀκριβῶς εἰς ἀσφάλειαν* Luc. I. 3. 4. unde *Spiritus S. Amanuenses* Hieronymo, *Scriba & Notarii Salvatoris* Augustino, *Quadrige Domini*, quibus per orbem vultus Christus subigit populos leni suo iugo & sarcinâ, iterum Hieronymo dicuntur. Cæteri fuerunt extraordinarii Apostolorum in Evangelio oppidatim propagando *συνεργοί*, non tantum ab Apostolis, sed & Prophetis, Pastoribus & Doctoribus distincti Ephes. IV. 11. quales Philippus Act. XXI. 8. & alii 2. Timoth. IV. 5. Quàm ineptariaque Pontificiorum jactantia est, functionem hanc extraordinariam in hunc usque diem suos, quos vocant, Archi-Episcopos obire perhibentium. v. Chemnit. Exam. Conc. Trid. Part. I. f. m. 21. Gerhard Confess. Cathol. f. 450. 457. Quenstedt Antiqu. p. 79. 80. Vöet Polit. Eccles. Part. II. L. II. p. 364. seqq. Momma in Oeconom. Nov. Test. p. m. 572. seqq. & Lighfoot Hor. H. f. m. 449.

V.

Qui bene novit discernere Evangelium à lege, gratias agat DEO, & sciat, ex Lutheri sententiâ, se esse Theologum. Tom. IV. Jen. Lat. p. 40. b. Nam non differunt gradu tantum, quasi lex exactissimam, Evangelium qualem cunque tantum posceret obedientiam, uti in Palinod. p. 10. Stengerus cornicatur, sed

Spe-

Specie s. forma,

Legis promissiones sunt condi- Evangelii gratuita. Marc. XVI.
tionata. Deuteron. XI. 13. 14. 22. 16. Joh. III. 18. Act. XVI. 31.
Matth. XI. X. 17. Rom. III. 24. IV. 4. seq. XI. 6.
v. Rudrauff Syllog. Controv. Theol.
p. 386. seqq.

Materia,

Lex est doctrina operum, nescia Evangelium est concio gratiæ ac
Christi. fidei in Christum, quæ operibus
contradistinguuntur. Joh. I. 17.

Origine,

Lex est naturâ quoque nota, Evangelium fuit post lapsum de-
jamque in statu innocentie lata, mum revelatum Matth. XI. 25. 27.
quin & innata Rom. II. 14. 15. XVI. 17. Joh. I. 18. Rom. XVI. 25.
26. I. Cor. II. 10.

Officio,

Lex nudè signat vi vivificandi Evangelium vires agendi confert
cassa. Rom. VIII. 3. Gal. III. 21. medii salutaris index. Joh. I. 17.
III. 16. II. Cor. III. 6.

Objecto,

Lex proponitur securis Matth. Evangelium pœnitentibus. Jes.
XXII. 37. I. Tim. I. 9. ostendens LXI. 1. 2. 3. Matth. XI. 5. Luc. VII.
morbum, Rom. III. 20. 48. 50. ostendens Medicum.
Rom. I. 3. Col. I. 27.

Effectu,

Lex damnat Rom. I. 18. IV. 15. Evangelium absolvit ac salvat.
2. Cor. III. 6. seqq. Rom. I. 16. II. Cor. III. 6. seqq.

Quibus tamen differentiis lex & Evangelium non separantur, quin
in praxi, iterum Lutheri verbo, quovis puncto mathematico sine
conjunctiora, legique Evangelium in conversione Rom. X. 4. Gal.
III. 24. & in renovatione lex Evangelio subordinetur. Rom. III. 31.
Tit. II. 11. 12.

VI.

Ex tot tantisque legis & Evangelii differentiis consequitur, quòd id strictè sumtum non sit *concio pœnitentia*, ut videtur Pontificiis, nec, ut Episcopio Opp. P. II. f. 69. a. *doctrina operum*, sed nuntiū gratiæ merè gratuita Act. XX. 24. Rom. X. 8. Nec odor mortis ad mortem 2. Cor. II. 16. nuncupatur directè, per se ac ex intrinsecā indole, sic enim tenore prioris hemistichii *bonus potius odor Christi est DEO in iis quoque, qui pereunt*, sed ab eventu tantum extrinsecò, fastidientibus, uti odor rosarum scarabæos, odor unguentorum vultures necat, susque amaracum agrè sustinet. Nec illa minæ Marc. XVI. 16. Joh. III. 36. Evangelii sunt, sed legis, quæ Evangelio illustrata arguit *ἀμάρτιαν* Joh. XVI. 8. 9. uti in uno quoque Scripturæ loco Matth. XVII. 5. sonant &

Evangelium & Lex.

Hic est Filius meus; Hunc audite.

Conf. Form. Concord. p. 714. & Wits. Oecon. Fœd. p. 257.

VII.

Evangelium itaque strictè tale *non arguit peccata*, nisi tantum indirectè; quantillum largitur quidem J. A. Osiander: *Uti, inquit, medicamentum salutare erigit agrotum, non prostermit, præsupponit tamen & ostendit agrotum, quum non nisi agro id adhibeatur; ita Evangelium directè ac formaliter vulnera conscientie sanat, indirectè autem ista vulnera manifestat, eo ipso, quo præsupponit illa & præsupponendo ostendit.* Part. IV. Coll. System. p. 283. Nimium verò Confessores Art. V. Apol. dicere videntur, ubi pag. 165. absolute ac simpliciter pronunciant: *Hæc est summa prædicationis Evangelii, arguere peccata.* Antinomis tamen non adhiñiunt, sed de Evangelio latè tali id ipsi paginā mox versā sequentibus explicant: *Verbum, quod arguit peccata, cum solum traditur, doctrina legis est, non Evangelii;* Et Epitom. F. Conc. p. 592. superaddunt: *Credimus, docemus & confitemur, si vocabulum Evangelii de totā Christi doctrinā accipiatur, quam ipse in ministerio suo (quemadmodum & ejus Apostoli) professus est, (inquā significatione Marc. I. 14. 15. & Act. XX. 21. 24. vox illa usurpatur) rectè dici & doceri, Evangelium esse concionem de pœnitentiā & remissione peccatorum. Quando verò Lex & Evangelium, sicut & ipse Moses, ut doctor legis, & Christus, ut doctor Evangelii, inter se conferuntur, credimus, docemus & confite-*

fitetur, quod Evangelium non sit concio pœnitentiae arguens peccata, sed quædã propriè nihil aliud sit, quàm latissimum quoddam nuncium & concio plena consolationis, non arguens aut terrens. Paulus quidem Rom. II. 16. scribit: *Judicabit Deus occulta hominum, juxta Evangelium meum per Jesum Christum*; Inde tamen non sequitur: E. peccata hominum occulta arguet Evangelium quoque strictè tale. Nam vox *Evangelii* pariter integram Apostoli doctrinam h. l. innuens, præsertim & illam de Judice Supremo Act. XVII. 31. ad sequentem hujus designationem, quod is nemo præter *Jesum Christum* ad illam functionem in Evangelio declaratum futurus sit, proximè spectat. Confer quoque, si vacat, Chemnit. Loc. Theol. P. II. f. 208. a.

VIII.

Ex confusione legis & Evangelii porrò notum illud Pontificiorum, Socinianorum & Remonstrantium *πιδροβυλον* subnascitur *Lex Evangelica*. Evangelium quidem Lex dicitur Jes. XLII. 4. Jerem. XXXI. 33. Rom. VIII. 2. sed tantùm fidei Rom. III. 27. & libertatis Jac. I. 25. idque ob *πειθαρχικὴν* normativam, quatenus animæ vim quasi infert ad se recipiendum, quam obedientia fidei ponè sequitur Rom. I. 5. XVI. 26. II. Cor. IX. 13. inde tamen lex Moralis operum propriè non est, nec Christus novus Legislator, nedum Moses Mosissimus, quantò minùs Lex operum dici Evangelica potest, etsi indirectè agat ad Christum, præcipiatque fidem. v. §. XII. Conf. Osiand. Theol. Mor. Part. I. p. 333. & Wölflin de Oblig. arad. p. 86.

IX.

Uti Lex Evangelica fundamento caret, ita & *Consilia Evangelica*, quibus juxta Bellarminum meliora, difficiliora, majorisque præmii opera commendantur, quàm Lex postulat. At nullum est opus bonum, quod Lex non præscribit Matth. XV. 9. Philipp. IV. 8. & homo non debet Luc. XVII. 10. quid igitur insuper per consilia Evangelica commendabitur? Imò Lex summam operum perfectionem poscit Matth. V. 48. XXII. 37. quâ gradus superior demonstrari nequit, nedum ex Evangelio, quod gratiam tantùm docet atque fidem, neutiquam opera. Certè, qui legem implere nequit Act. XV. 10. Rom. VIII. 3. multò minùs difficiliora, etsi darentur, præstare posset. Nec *πρώμη* I. Cor. VII. 25. consilium nōtat, sed sententiam secum conceptam Act. XX. 3. I. Cor. I. 10. Phil.

Philem. v. 14. Esto tamen h. l. consilium, quod tamen non est, erit de re œconomicè commodâ, non Theologicè bonâ, sed mediâ ac adiaphorâ, quæ nec servata beat, nec damnat neglecta, nisi Virgines Vestales velis sanctiores beatioresque Sarâ, Rebeccâ &c. *Conf. Disput. nostr. de Lege* §. 7.

X.

Nihilominus *Evangelica* datur tùm *legis impletio*, quæ non à nobis, sed tantùm in nobis à Christo fit, nobisque per fidem imputatur, non inhaeret Rom. VIII. 3. 4. Phil. III. 9. quam & commendant Chemnit. Loc. Theol. Part. II. f. m. 93. Æg. Hunnius Opp. Tom. I. f. 517. 518. Balduinus Qu. I. ad Rom. XIII. 8. p. 236. tùm *fidelium perfectio*, & ipsa maximè imputata. Col. I. 28. II. 10. Ebr. X. 14. v. Apolog. Aug. Conf. p. 282. Gerhard. Loc. Theol. T. III. f. 88. IV. f. 31. 32. Höpfner de Justif. p. 187. B. Meisner de Eccles. p. 69. Dannhawer Theol. Conscient. T. II. p. 369. 370. Quenstedt Syst. P. IV. f. m. 44. & 325. Spener Consil. P. I. p. 139.

XI.

Evangelica non consistit in legis relaxatione, nec lex justificatum remissiùs obligat Matth. V. 17 —, aliàs renati Deum non perfectè amando in se non delinquerent; nec in correctione legis, quæ quippe perfecta; neque in dispensatione, nec absolutâ *ἀνομιὰς* condonatione, quia sanctitas & iustitia Deo naturalis est, ut de jure suo remittere, semetipsum abnegare 2. Tim. II. 13. fontemque citra satisfactionem absolvere nequeat Exod. XXXIV. 7. Unde ipsum Christum venire ad legem implendam non solvendam oportuit, sed in temperamento iustitiæ ac misericordiæ divini sapientissimè invento, quo reus poenitens à reatu quidem gratis absolvitur, quàm nihilominus Legis rigori per obedientiam vadis vicariam ex æsse sit satisfactum. Rom. III. 24. 25. & ob hanc perfectam satisfactionem imperfecta renatorum justificatorumque opera Deus juxta ἀκριβοδυνασίαν legis non pensitat, sed gratiosè acceptat Rom. XIII. 8. I. Pet. II. 9. Gen. IV. 4. quæ opera Gerhardus vocat ἐναγγελικὰ bona in *Confess. Cathol. f. 1530. Conf. & Harm. ejus Evangel. Cap. CLXXIV. f. m. 1197. Musa. de Poenit. p. 618.*

XII.

Fides præcipitur Jes. XXVI. 4. Actor. XVI. 31. I. Joh. III. 23. quâ opus Joh. VI. 29. generaliter & implicite (uti & sacramenta) à lege

à lege quidem morali, quæ obedientiam omni verbo divino depo-
scit Deut. IV. 1. 2. relativè autem ac organicè spectata ab Evangelio
dependet; ex hoc solo enim objectum fidei constat, Christus, qui fi-
nis legis Rom. X. 4. unde obligatio credendi specialior. Rom. IV. 5.
Nec lex est fidei Gal. III. 12. sed lex fidei potius legi operum oppo-
nitur Rom. III. 27. Lex enim justificasset respectu obedientiæ;
Evangelium verò respectu objecti salvat obedientiâ fidei appre-
hensi. v. M. Nicolai *Jubar* p. 283. maximè verò D. Wölflin tract. de
obligatione credendi in Christum.

XIII.

Evangelium omnibus mortalibus destinatum est patefactum-
que mox à lapsu Genes. III. 15. IX. 1. seqq. usque ad dies Novi Testa-
menti, ubi sonus ipsius solenniùs erupit in universum mundum
Marc. XVI. 15. Act. I. 8. nullo populo angulove excepto Psalm.
XIX. 4. 5. ad omnes & singulos Matth. XXIV. 14. XXVIII. 19.
Coloss. I. 23. Judæos Gal. II. 7. & gentes Coloss. I. 6. 23. Rom. X. 18.
&, quotquot aliquando judicabuntur Act. XVII. 30. 31. aliàs in-
creduli ob id injustè damnarentur contra Joh. III. 18. 36. coll. Rom.
X. 14. nec adeò inexcusabiles evaderent. Rom. I. 20. v. *Hülsemann*
de Auxil. Grat. p. 142. seqq.

XIV.

Adeoque Evangelium promissis gaudet I. *Universalissimis*
Matth. XI. 28. Joh. III. 16. Act. XVII. 30. I. Tim. II. 4. II. Pet. III. 9.
non tamen absolutè talibus, aliàs periret nemo, sed fide limitatis
Marc. XVI. 16. Joh. VI. 47. Rom. I. 16. III. 22. X. 9. Coloss. I. 23.
Ebr. III. 6. 14. non ad paucos, quod Reformati vellent, restrictis,
quùm factæ fuerint & iis, qui obluantur. Matth. XIII. 37. Luc.
XIV. 16-. II. *Præstantissimis* Eph. III. 8. Col. I. 27. Ebr. VIII. 6.
II. Pet. I. 4. Denique III. *merè gratuitis* Rom. III. 24. IV. 16.
XI. 6. Gal. III. 18. Eph. I. 7. 8. II. Tim. I. 9. Tit. III. 5. Evange-
lium bonis quidem operibus Matth. V. 12. non tamen quâ operi-
bus nedum meritis, sed tantum ut fidei fructibus spondet merce-
dem, improprie talem puta, quæ κατὰ χάριν non κατ' ὀφείλημα.
v. Chemnit. *Log. Theol. P. III.* f. 75. 76. & Carpzov. *Isag. in Libb.*
Symb. p. 856.

B

XV. Hig

XV.

His ipsis promissis tam amplis ac benignis cum *paſſum* conſtet *Evangelicum*, hoc nec catholicum nec abſolutum eſſe nequit; fides enim in conteſſeratione hac non eſt conditio impletiva, ſed applicativa tantum atque apprehenſiva; nec nova obedientia, cujus reſtipulationem huic fœderi Reformati inferunt, conditio antecedens eſt, ſed deſcriptio tantum ſubjecti, ordinis, debitiſque officii, quod lex præſcribit Rom. VIII. 13. II. Tim. II. 11. Jac. II. 8. II. Pet. I. 10. II. I. Joh. I. 9. uti & reliqua dicta Matth. XIX. 17. Luc. X. 28. quæ Belarminus pro promiſſis Evangelii conditionalibus affert, legalia ſunt. Et hoc ipſo reſpectu fœdus Evangelicum prorsus & in ſolidum eſt *μονόμ. & γον* & unilaterum, in quo differt *δὲ ἀπὸ τοῦ* a fœdere legali, quod ratione non ſolum partium ſed & cauſarum eſt bilaterum & ex parte hominis requirit conditionem perfectiſſimæ impletionis legis; fœdus verò Evangelicum eſt ſolius Dei conſilium vel diſpoſitio de ratione gratiæ ſuæ beneficiorumque per Chriſtum partorum percipiendorum, de modo perveniendi in in amicitiam Dei. v. *Hülſem. Extens. Brev. p. m. 172. 176. 836. ſeqq. Dorſch. Theol. Zachar. P. I. p. 56. ſeqq. & D. Wölſlin l. c. p. 84.*

XVI.

Evangelium, eſſi mera promittat ſpiritualia, cœleſtia ac æterna, *politias* tamen non abolet, nedum naturæ legem. Uti enim vitæ æternæ præſenti præſtat quidem, non derogat Matth. VI. 33. ita nec verbum vitæ ſtatum huius ſeculi, juſtitiam civilem & obedientiam Superioribus debitam abrogat, I. Cor. VII. 20, 21, 22. quæ omnia ad vitæ huius *ἐνταλάν* pertinent ac *ἐπιμελείαν*. Si Evangelium non rejectat artificia Act. XVIII. 3. I. Cor. IV. 12. opera ſervilia I. Pet. II. 14. 16. 18. ſecularia I. Cor. VII. 31. II. Theſſ. III. 10. curam *βιωτικῶν* Act. XX. 34. familiæ I. Tim. V. 8. valetudinis I. Tim. V. 23. vitæ Eph. V. 29. quantum minus ſtatum Politicum tollit, qui vitæ huius ac totius ſocietatis humanæ dulcæ decus eſt ac præſidium. Rom. XIII. 1. ſeq. I. Tim. II. 2. Evangelium quidem alienius eſt a vindictâ Matth. V. 39. ſed tantum privatâ, ut & a judiciis forenſibus I. Cor. VI. 1-, ſi Judex ſit infidelis, in cujus tripudium atque ſcandalum Chriſtianorum injurias non eſſe prodendas, ſed potiùs concoquendas Apoſtolus docet v. 7. v. *Aug. Conf. p. 14. & 214. 215. Chemnit. Loc. Theol. P. II. f. 132. a. Gerbard Loc. Theol. de Magiſtr. §. 57. f. m. 252. ſeqq.*

XVII.

XVII.

Evangelio vivâ voce prædicato præter rem Fanatici omnem abjudicant *efficaciam*, cum illi ipse Spiritus S. tot tantosq; tribuat fructus e. g. gratiam Luc. IV. 22. Act. XX. 24. fidem Rom. X. 8. 17. 1. Tim. IV. 6. Spiritum Gal. III. 2. 5. regenerationem Jac. I. 18. II. Pet. I. 4. pietatem Col. I. 6. reconciliationem 2. Cor. V. 18. 19. pacem Eph. VI. 15. gaudium Luc. II. 10. vitam Joh. V. 1. 68. Act. V. 20. Phil. II. 16. & salutem æternam Act. XIII. 26. Rom. I. 16. I. Joh. II. 25. Fœda verò superstitio est ac abusus intentioni divinæ quàm maximè adversus, quòd literis quoque ac Elementis Evangelii ceu Palladio ac apotropæo Papatus vim tribuit mirificam & nescio quod ἀλεξιμαχον fugandi dæmones, prohibendi fulmina ac sanandi morbos. Pridem quidem Evangelium ad infirmorum capita poni consueverat, sed graviter id Augustinus correxit: *Si ad caput ponitur, ut quiescat dolor capitis, inquit, ad cor non ponitur, ut sanetur à peccatis? Fiat ergò. Quid fiat? Ponatur ad cor, sanetur cor.* in Joh. T. IX. f. 66.

XVIII.

Evangelium est æternum Apoc. XIV. 6. non ratione dispensationis sed destinationis 2. Tim. I. 9. Ante hominis lapsum enim tam non sonuit, quàm non, illo non lapso, venisset Redemptor Matth. IX. 12. Nec statui innocentiae concio gratiæ medicinalis congruit, non nisi lapsis proficua per fidem Rom. I. 16. nisi Adam adhuc integrum ad credenda tamen opposita velis obligatum. v. Dorsch. Pentateco. p. 231. seqq. Corvin. contr. Molin. p. 144. seqq. Add. quoque Heidegger Dissert. T. IV. p. 244. seqq.

XIX.

Hoc tamen mysterium à seculis absconditum mox post lapsum emerfit in apricum Gen. III. 15. Rom. XVI. 25. 26. Col. I. 26. Nec aliud & aliud, sed unum Gal. I. 7. 8. 9. idemque in utroque Testamento percipit Rom. III. 21. IV. 6. seq. X. 6. 8. 16. Ebr. I. V. 2. Ut una eademque gratiæ, justificationis ac salvationis utrobique ratio, quam Evangelium sufficienter exhibuit in Veteri Testamento Act. I. V. 12. X. 43. XIII. 32. XV. 11. XXVI. 6. 22. in Novo tamen pandit clariùs Rom. XVI. 25. 26. II. Cor. III. 13. 18. Ephes. III. 5. II. Tim. I. 10. Lex quidem lata est (sed & ceremonialis) per Mo- sen (de Christo quippe pariter testificatum Joh. V. 46.) Joh. I. 17.

XX.

Maximè verò Evangelium dicitur æternum, quòd manet in æternum *Eccl. XL. 3.* I. Pet. I. 25. bonaq; promittit æterna 2. Theff. II. 16. piis, nullibi finaliter impiis. Uti enim pios æterna gloria ex infinità DEI gratià Dan. XII. 2. Matth. XXV. 46. sic ex infinità ejus justitià impios æterna manebit pœna, nunquàm desitura *Jes. LXVI. 24.* Matth. V. 26. Marc. I X. 44. 46. 48. Luc. XIII. 25. XVI. 26. II. Pet. II. 17. Jud. 5. 6. 7. Apoc. XI X. 3. XX. 10. igne Sodomitarum adumbrata Jud. 5. 7. Aliàs Judæ non foret melius, nunquàm fuisse natum Matth. XXVI. 24. si ex inferno esset redemptio Sap. I l. 1. Luc. XVI. 26. actu damnatis. Momentaneum quidem est, quòd delectat, ob sanctitatis tamen læsionem infinitæ, æternum, quòd cruciat. Nec evangelizatum est mortuis I. Pet. I V. 6. nisi spiritualiter talibus, seu per lethales carnis illecebras vità spirituali defunctis 5. 3. Conf. Luc. IX. 60. XV. 24. 32. Rom. VI. 13. VII. 24. Eph. II. 5. V. 14. Col. II. 13. I. Tim. V. 6. I. Joh. III. 14. Apoc. III. 1. aliàs in carne judicari non potuissent, nisi in carne adhuc fuissent. Longè aliter iis verò, qui vità quoque naturali functi & jam actu in carcere infernali sunt, prædicavit Christus redivivus I. Petr. III. 19. realiter scilicet atque legaliter, quibus sensibus vox *angelorum* passim occurrit Act. XV. 21. Rom. II. 21. I. Cor. IX. 27. Gal. V. 11. Conf. *Augustin. Tom. V. f. m. 1299. & Brent. Catech. p. 170. 171.*

XXI.

Æternum hocce Evangelium vehementer abhorret à libro illo pestilentissimo, qui A. C. M C C LVI. Autore seu Johanne de Parma, Minoritarum Generali, s. Joachimo Abbate, s. Cyrillo, Monacho Carmelitâ, variis enim tribuitur, prodiit Parisiis, cui idem quidem titulus: *Æternum Evangelium*; sed contenta planè blasphema & Antichristiana: *Deum Patrem sub legeregnasse, Filium sub gratiâ, sed jam exortis quatuor ordinibus Spiritum S. suo regno inaugurari, ad finem usque mundi duraturo, atque eos solos salvatum iri, qui novo huic Evangelio credituri essent; Christi enim Evangelium non esse perfectum & salutare, proin abolendum; solos deniq; Nudipedales idoneos fore, qui homines de spiritualibus & æternis instruant; religionem Christi non esse veram Ecclesiâ, nec Evangelia ejus perfectum quemquam reddi; Spiritum Sanctum accepturum, sub hoc Evangelio aliquid ab Ecclesiâ, sicut Christus, quâ homo, accepit à Spiritu S. Alexander IV. piacularem hunc librum clam, ei verò*

verò tractatum de periculis novissimorum temporum à Guilielmo de S. Amore oppositum, publicè comburi iubens, haud obscurè, in quam partem voluntatis inclinatione magis propenderit, prodidit. v. *Platina de Vit. Pont. Rom. p. m. 227. Plura dabant ex Henrico Erphordiensi, Nicolao Eymerico & Matthæo Parisiensi Usserius de Christ. Eccles. success. C. IX. sect. 19. seq. ut & ex Bulao Hist. univers. Paris. Tom. III. f. 5. Cave Hist. lit. Sec. Schol. f. m. 485.*

XXII.

Cùm in solâ Confessione Augustanâ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τῆς Εὐαγγελίας deprehendas, *Evangelicorum* nomen non nisi Nobis competit, Pontificiis, Synergistis, Socinianis, Arminianis, Fanticis non item, quòd singulis aliquid operis, passionis, conditionis, obedientiæ &c. est, quo se salutem æternam mereri præsumunt, nedum Reformatis, quorum quippe cacangelium de absoluto reprobationis decreto, de creatione maximæ hominum partis ad gehennam, de divinæ Gratiae, Meriti Dominici vocationisque particularitate, nullum solatium sed desperationem potius parit atque mortem. v. *Waltheri Spicileg. Controv. p. 191. seqq. & Balduin. in 1. Cor. XV. 2. Aphor. V. p. m. 512. 513.*

XXIII.

Pericopa Evangelica sunt sermonum Christi ad populum habitorum fideique Articulorum compendium haud adeò recens & ab Alcuino demùm, sed, ut pluribus videtur probabilius, jam ab Hieronymo, jussu Damasi, introductum, ad doctrinam, elenchum, consolationem &c. utile, crebrâ repetitione & fidem & memoriam corroborante Phil. III. 1. Cujusmodi sectionum lectio antiquitus tempore Christi & Apostolorum jam fuit in usu. Luc. IV. 16. seqq. Act. XIII. 14. 15. 27. XV. 21. Sine magnâ itaque offensione mutari non possent. Integer quidem codex sacer legendus est, sed an simul? an singulis dominicis? Contrarium Paraschor & Haftarot Hebræorum demonstrant. Nec, quod Zepper & Amesius urgent, Reformati præstare ipsi possunt. Optanda quidem esset accuratior selectio, Dannhawero fatente Theol. Conf. P. I. p. 1016. nec diffidente Luthero Tom. III. Jen. p. 270. b. mutationes tamen non nisi temerè susciperentur præsertim à privato, quòd nullus earum foret postea finis. Et si verò sectiones alicubi sint deartuatæ,

Concionator tamen, quæ ad συναγωγὰς spectant, faciliè addit. Denique quod per pericopas integrum codicem amittant Auditores, Doctoresque torpescant, *G. Arnoldi querela est in Delineat. Prim. Christian. P. I. f. 278.* sed frigida, satis atque futilis. Nec Pericoparum Postillarumque abusus, si quis ab aliquot Concionatoribus frequentatur, (hæc enim inertia præcones Evangelii omnes notare, aperta calumnia est, cum varii Variorum S. labores non in Pericopas tantum, sed & reliquos S. Scripturæ textus librosque passim circumsonent atque prostent) tollit (Auditorum) usum.

XXIV.

Tactis manu Evangelii veteres solenniora fecerunt juramenta, apud *Sozomen. Histor. Eccles. L. VI. C. 30. f. m. 686. & Justinianum Novell. 124 c. 1; ἀπομνημονεύων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων.* Quin & Evangelicis Statibus per Transactionem Passaviensem integrum est jurare (non amplius per sanctos, sed) *zu Gott und auff das N. Evangelium.* Accessit ad extremum clausula: *Ita me DEUS adjuvet & hæc sancta Evangelia.* Quod quidem ceu Papisticum fermentum simpliciter damnant *Balduinus Cas. Consc. p. 245. & Rivetus Opp. T. II. f. 161. b.* aliquo tamen modo excusari posse videtur. In tali enim jurejurando religiosæ invocationis objectum tantum *Deus* est, quod ex styli mutatione patet, ut adeò vox *Evangelii* adjecta tantum distinctius explicet, (1) quem jurans vindicem falsi imploret, verum scilicet Deum, qui in Evangelio loquitur, (2) quid credat, omnia, quæ Evangelium digitis contactum pandit, & (3) quam sibi, si fallat, imprecetur pœnam, privationem sc. fructus Evangelii, quo nullum posset pretiosius in juramento pignus interponi. Multò minus vitii in clausulâ est: *Ita me DEUS adjuvet & hæc sancta Evangelia;* hæc quippe medium salutis sunt omni credenti, ut ita minimè opus sit cum Weseubecio per Evangelium non concionem de gratiâ Dei gratuitâ sed Verbum Ejus Hypostaticum intelligere. v. *Thumm. de Juramentis p. 81. Dorsch. Theol. Mor. p. 27. Dedekenn Conf. Vol. II. f. 269. Append. N. f. 778. Dunte Cas. Conf. p. 217. Dannhauer Coll. Decalog. p. 509.*

XXV.

XXV.

Inter obsoletos Evangelii abusus haud postremus *sortium* fuit, seu ut rectius dicitur ab aliis, *παρὰ δαμονεία*, quando dubia & futura investigaturi, evolutis Evangeliorum foliis, primum quisque versum oculis fortè obvium in omen statim rapiebat ac præsagium. Riveto Opp. T. I. f. 1297. videtur hæc superstitio apud Christianos invaluisse ex fortibus Virgilianis, quarum usus inter gentes olim frequens. Nam Claudio annos imperii sui indagaturo ex Æn. I. hæc fors contigit:

Tertia dum Latio regnantem viderit ætas.

Claudius secundus de posteritate suâ inquirens incidit in illud Æneid. I.

Huic ego nec metas rerum nec tempora pono.

Alexander Severus, cum Parentis hortatu animum a studiis ad artes alias appelleret, hos Virgilii versiculos sortium loco habuit obvios:

*Orabunt alii causas cœlique meatus,
Describent radio & surgentia sidera dicent;
Tu regere imperio populos Romane memento,
Hæ tibi erunt artes.*

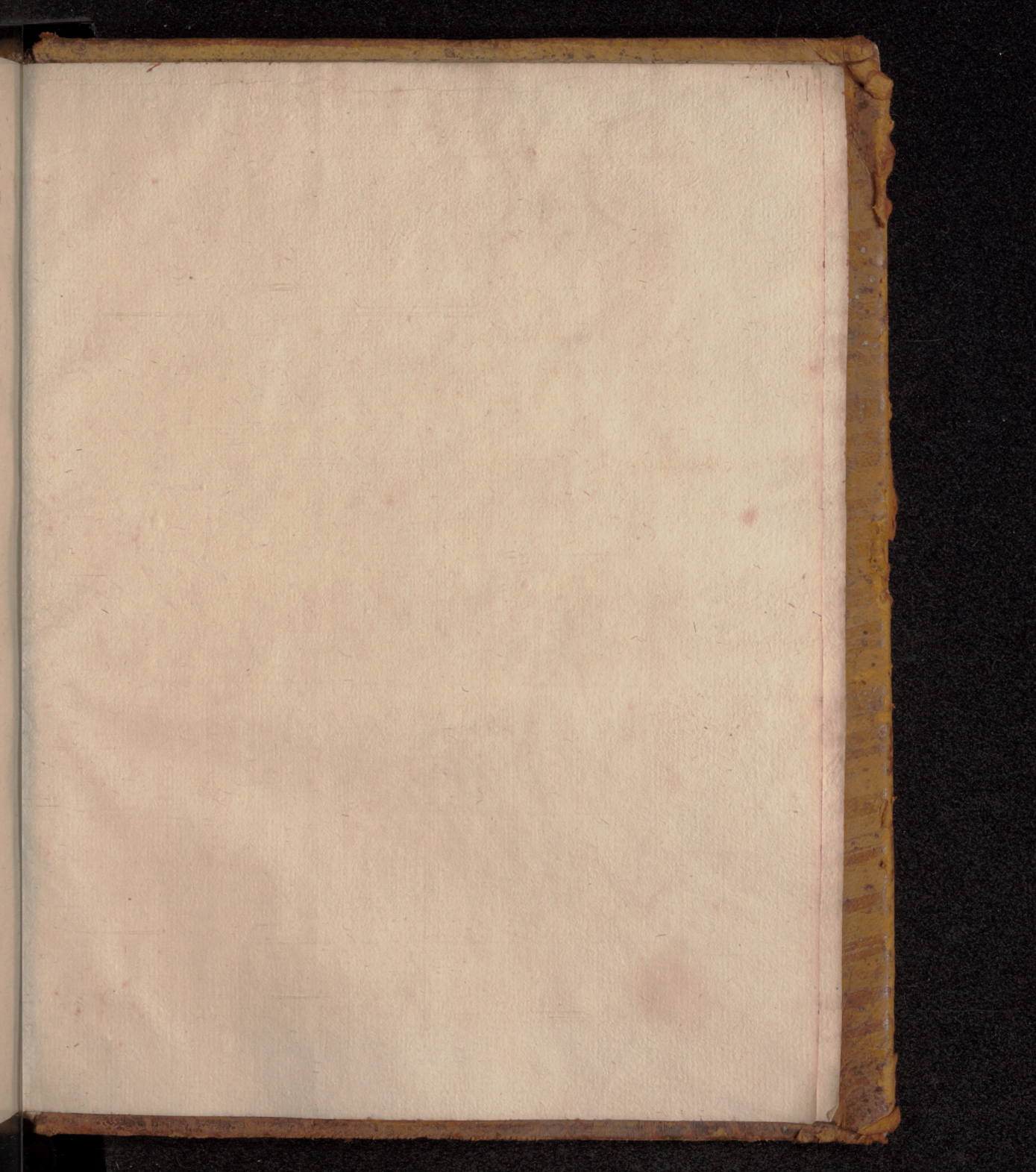
Exempla hujusmodi adhuc plura recenset Bernegger in Observ. Miscell. Illi verò vanitati successit præsertim in regno tenebrarum *Apertura Evangelii*. Uti in electione Aniani, Episcopi Aurelianensis Evangeliorum maximè codex est evolutus, è quo hæc statim sententia se offerebat: *Super hanc Petram &c.* Matth. XVI. 18. Gandulphus, Lanfranci in Cadomenfi cœnobio Auditor, cum condiscipuli ludendo dicerent, quis nostrum futurus Episcopus? invenit locum: *Fidelis dispensator & prudens, quem constituit herus super familiam* Luc. XII. 42. unde ipsum fore Episcopum Præceptor præfagiit. Longè pejus hoc sortitionis genus Cyzizeno, Patriarchæ Græco, cecidisse videbatur, quum Sgyropulus Evangelium Patriarchæ manibus sibi traditum aperiens in hæc incideret verba: *Si cæcus cæcum ducat*, &c. quod ab aliis in durum omen trahebatur. Largam hujusmodi exemplorum far-

ragi-

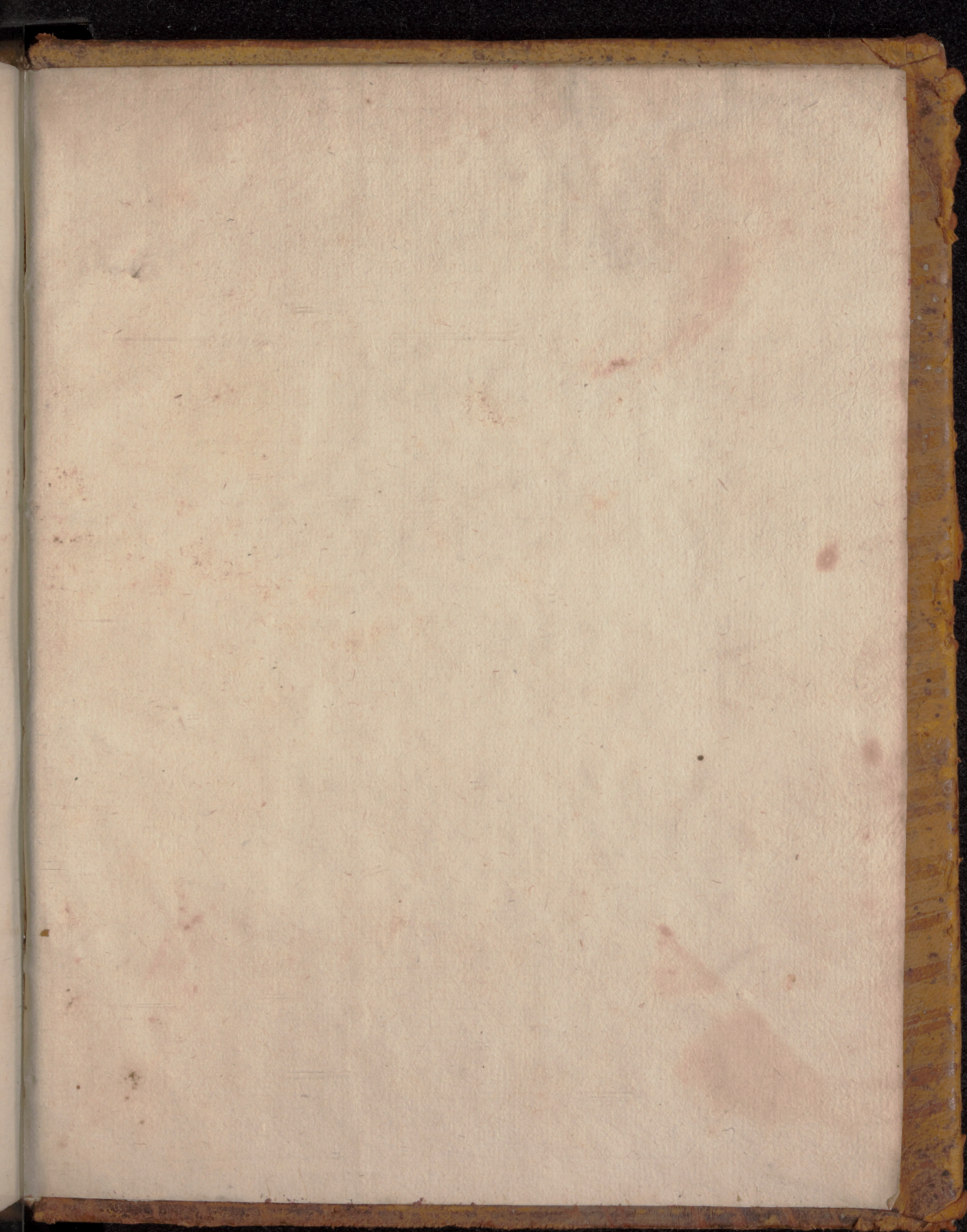
raginem collegit uterque Martinus & Mauritiū tract. de sortitione p. 78. seqq. 196. seqq. & Del-Rio Disquis. Mag. p. 595. 596. Nobis hīc sufficit gravissimū Augustini iudiciū: *Hi, qui de Paginis Evangelicis sortes legunt, etsi optandum est, ut hoc potius faciant, quā ut ad demonia consulenda concurrant, tamen etiam ista mihi displicet consuetudo, ad negotia secularia & ad vita huius vanitatem propter aliam vitam loquentia oracula divina velle convertere.* Epist. CXIX. Tom. II. fol. 577. Longè verò aliud est, si nī tale curiosè nedum superstitiosum sortilegium cogitanti sed in solius animæ ædificationem Biblia adaperienti huiusmodi statim textus obviam sit, qui in rebus dubiis oraculi loco ipsi esse potest, ut Gejero ac Spenero in *Consil. T. III. p. 682.* Quis enim providentiam DEI ita constringet, quin in piorum fata propensior cadat?

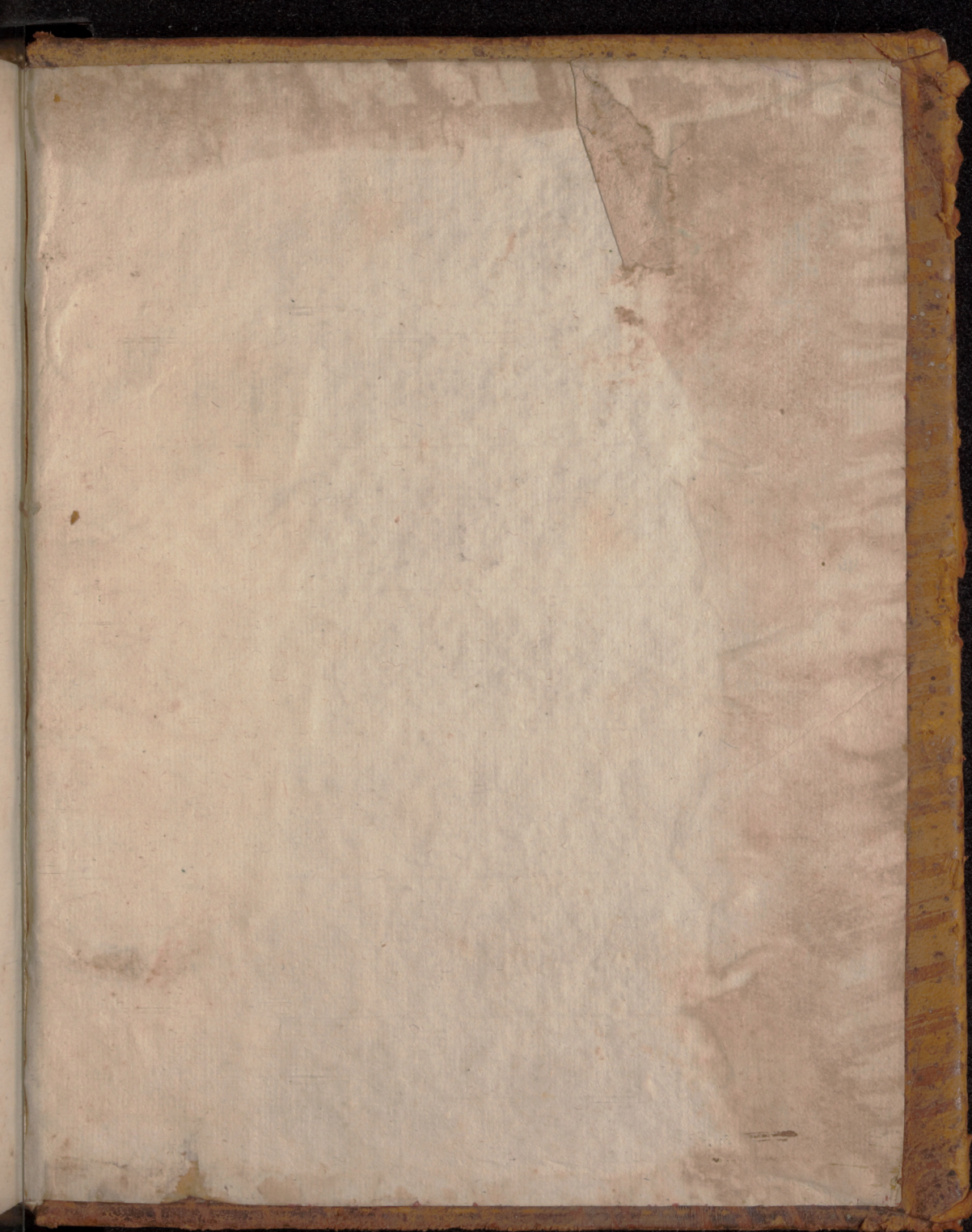
SOLI DEO GLORIA.

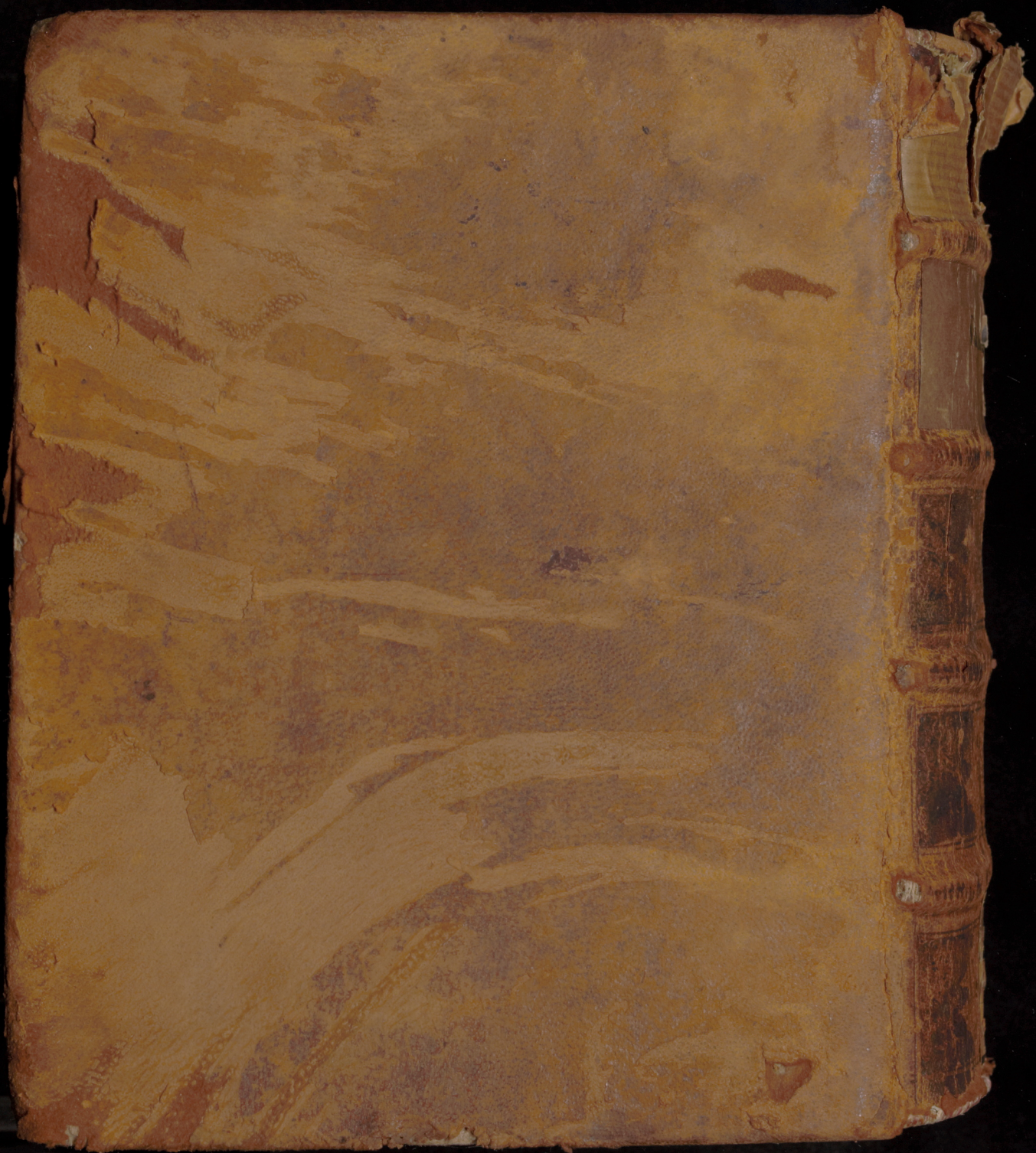

SOIT DEO GLORIA

riter vindicasse, vel ex iis, quæ nos adduximus, no forsan pari ratione etiam Innocentio XII. aliter historica sunt, obrepere posse, dicere posset. tuctas ex iisdem sententias, quæ jam ante quadra- aspexere, ab Ecclesia Romana nondum esse damna- rum Virorum scripta Romæ quoque magni æsti- e Papebrochio in Resp. ad Art. XIV. n. 4. & 56.

am Pontifices in Bullis suis, quibus Indulgentias atorum remissionem sese illis concedere dicant, o aliter judicare poterit, quam vel generali sensu uiberi, vel saltem culparum veniam eâ intelligi, n, peccatum dicere, admodum impropria sit locu- ficii Doctores propemodum omnes uno ore cla- ummodo phrasin intelligendam esse. Bellarminus

VII. scribit: *per Indulgentias non absolvimur nec sol- lius, i. e. nec lethalis nec venialis.* - - - Si quando in legatur, concedi absolutionem à culpa & pœna: in- ropterea dici, quod indulgentia conjungitur ordinarie nfeffione, & facit, ut qui per Sacramentum pœni- à culpa, per indulgentiam absolvatur à pœna. Pari- Pontifices se per indulgentias absolvere pœnitentes à re omnia peccata, vel dimidiam aut tertiam partem quantur de peccatis, quoad pœnam, non quoad culpam, remissa esse creditur. Ex adverso Morinus L. X.

Indulgentiarum se non modo in pœnam pec- um extendere defendit, dum §. r. ita scribit: *Prope- ua, quæ de his pœnitentiarum remissionibus occurrunt, non modo pœnarum peccatis debitarum, sed etiam- nissionem polliceri, & quo antiquiora sunt illa testimo-* Nondum igitur inter ipsos Pontificios conve- constat, quid Indulgentiis consequantur, cum am parte communis Theologorum sententia, ex- atis & verborum sensus allegetur. O terque os Evangelicos, qui verbo divino unice ac im- omnimoda culparum atque pœnarum remissio-

im abruptum est hoc filum, quod equi- putationis & temporis ratio pateretur, ulterius: ophonem itaque eidem imponimus elegantissi- mis.